

העותרים: 1. ב"א, מ"ז -----

2. ק"א (קטינה), מ"ז -----

באמצעות אביה, ר"א, מ"ז -----

3. א"צ (קטין), מ"ז -----

באמצעות אמו, מ"צ, מ"ז -----

4. ו"ר (קטינה), מ"ז -----

באמצעות אביה, ע"ר, מ"ז -----

5. נ"נ (קטינה), מ"ז -----

באמצעות אביה, א"נ, מ"ז -----

6. א"א (קטין), מ"ז -----

באמצעות אמו, א"א, מ"ז -----

7. ב"ס, מ"ז -----

8. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר, ע"ר 580163517

9. האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 58001567

ע"י ב"כ עו"ד טל חסין (מ"ר 26437) ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עודד פלר
ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד-חיו ו/או עביר ג'ובראן ו/או ניצן אילני
ו/או הגר שחטר ו/או רעות שאער ו/או הילה שרון

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

וע"י ב"כ עו"ד מאיסא אבו סאלח-אבו עכר (מ"ר 52763)
ו/או דניאל שנהר ו/או תהילה מאיר ו/או עלמא אלימלך
ו/או אמינה קומבר ו/או סמי עליאן

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

- נ ג ד -

המשיבים:

1. תנ"צ עירן לוי, מפקד מג"ב עוטף ירושלים

2. מפקדת מג"ב עוטף ירושלים

ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה, מחלקת בג"צים
טל: 073-3925590, פקס: 02-6467011
דואל: H CJ-dep@justice.gov.il

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים לבוא וליתן טעם כדלקמן:

- א. מדוע לא יאפשרו לחולים תושבי כפר עקב, שכונה בשטחה המוניציפלי של ירושלים הממוקמת מעבר לגדר ההפרדה, הנדרשים להגיע לבתי החולים ולמסגרות טיפוליות בירושלים בתכיפות, ולעתים אף בדחיפות, להיכנס לעיר דרך מחסום אל-ג'יב.
- ב. מדוע לא יפרסמו כתובת דוא"ל להגשת בקשות למתן אישור מעבר באל-ג'יב, את רשימת המסמכים הנדרשת לצורך קבלת האישור ולוח זמנים למענה לבקשה.

מבוא ובקשה לדין דחוף

1. רבבות תושבי קבע ואזרחים ישראלים חיים בכפר עקב, שכונה בשטחה המוניציפלי של ירושלים מעבר לגדר ההפרדה. על מנת להגיע לירושלים, עיר שזיקתם אליה הדוקה, הם נאלצים לעבור בידוק ולחצות את מחסום קלנדיה, המוצב בצדה הדרומי של השכונה. עם תחילת המלחמה השתנה דפוס פעילות מחסום קלנדיה, והמעבר דרכו התארך מאוד. מחסום נוסף בו עושים התושבים שימוש תדיר, במטרה לווסת את העומס ביציאה מהשכונה, הוא מחסום חיזמא. אולם, עם תחילת המלחמה הוצבה בדרך לחיזמא חסימה נוספת, שער ג'בע, אשר נפתח ונסגר לסירוגין, ללא כל התראה. המגבלות הקשות המוטלות על תנועת תושבי השכונה, הביאו לכך שכל יציאה מכפר עקב לירושלים עשויה לארוך שעותיים, שלוש ויותר.
2. עתירה העוסקת בהחמרת הגבלות התנועה בכפר עקב מאז תחילת המלחמה, ובפגיעתה הקשה בתושבים, תלויה ועומדת בפני בית המשפט (בג"ץ 8026/23 אבו חלף נ' מפקד מחוז ירושלים). במסגרת ההליך התברר, כי אין כל מענה למי שנוקק להגיע לירושלים בדחיפות, מטעמים רפואיים ואחרים, וכי המשיבים שם אף אינם מוכנים לכוון מנגנון מעבר חירום כזה. עם זאת, בפגישה שקיימו בהוראת בית המשפט הח"מ עם קודמו של המשיב 1 בתפקיד, תנ"צ עמרם נידם, ביום 11.9.2024, התחייב תנ"צ נידם לאפשר מעבר חולים תושבי השכונה, הנדרשים להתייצב תדיר בבתי חולים ולעתים להגיע אליהם בדחיפות, דרך מחסום נוסף, מחסום אל-ג'יב. מחסום זה, המרוחק דקות ספורות ממחסום קלנדיה וממוקם סמוך להתנחלות גבעת זאב, מאפשר הגעה מהירה לירושלים. ואכן, בעקבות פגישה זו קיבלו חולים ובני משפחותיהם אישורי מעבר באל-ג'יב.
3. מדיניות זו השתנתה כליל עם כניסתו לתפקיד של המשיב 1, תנ"צ עירן לוי, בשלהי ינואר 2025. בקשות שנשלחו לתנ"צ לוי לספק אישורי מעבר לחולים במחסום אל-ג'יב לא נענו חודשים ארוכים. המענה שהתקבל לבסוף היה לקוני. נקבע בו, כי במחסום אל-ג'יב עוברות אוכלוסיות שאינן ישראליות, וכי בעלי תעודות זהות ישראליות "רשאים לעבור בשאר המעברים הקיימים ליד כפר עקב, לדוגמא – מעבר חיזמא, מעבר קלנדיה". הבקשות לאישורי מעבר סורבו, בטענה שהמבקשים אינם עומדים בקריטריונים. מענה זה אינו נכון. באל-ג'יב עוברים גם תושבים ישראלים, בהם סטודנטים הלומדים באוניברסיטה העברית, רופאים העובדים בירושלים ועובדי עירייה.
4. העותרים בעתירה זו הם תינוקות, ילדים, צעירים ובגירים הסובלים ממחלות קשות, אשר איתרע מזלם להתגורר מעבר לחומת ההפרדה. יש בהם חולי סרטן, מושתלי כליות, פגועי מוח וילדים עם מוגבלות התפתחותית קשה, פיזית וקוגניטיבית, הצמודים לחמצן. הם נדרשים

לטיפולם תכופים, לעתים מצילי חיים, בבתי חולים ובמסגרות טיפוליות בירושלים. כשמצבם מידרדר, עליהם להגיע במהירות לחדרי מיון. הסמכות להתיר להם יציאה מהירה ובטוחה לבתי החולים ולמסגרות טיפוליות דרך מחסום אל-ג'יב היא סמכות שבשיקול דעת. סירוב המשיבים להפעילו הוא מופת לשימוש פסול בסמכות ולשיקול דעת לקוי.

5. בשל הפגיעה בזכויות האדם של העותרים והעמדת חייהם ושלומם בסכנה, בית המשפט הנכבד יתבקש לקבוע את העתירה לשמיעה בדחיפות.

הצדדים לעתירה

6. העותרת 1, ב"א, בת 19, חולה בציטינוזיס, מחלה גנטית הנובעת מאגירת חומצת אמינו ציסטין בתאים. ציטינוזיס היא מחלה רב מערכתית, שמתבטאת באי ספיקת כליות כרונית, בפגיעה בעצמות וברככת, בדלדול שרירים ובבעיות בבליעה ובראייה. השתלת כליה שעברה ב-2015 נדחתה, והיא מטופלת מדי יום בדיאליזה ביתית. ב' נזקקת לבדיקות ולטיפולים תכופים, נדרשת להגיע לבית החולים כאשר מתגלות תקלות בציוד הדיאליזה הביתית ובהפעלתו, ויש להבהילה למיון בדחיפות כשמצבה מידרדר. היא מטופלת במכון לנפרולוגיה של הילד בבית החולים שערי צדק. הרופאה המטפלת בה, מנהלת המכון, אשר ביקשה עבורה אישור מעבר באל-ג'יב, כתבה שעיכוב בהגעה לבית החולים מסכן את חייה.

העתק מסמך רפואי של ב"א מצורף ומסומן ע/1.

7. העותרת 2, ק"א, בת 11, היא אחותה של ב' וחולה אף היא בציטינוזיס. ק' עברה השתלת כליה לפני כארבע שנים, והיא מתייצבת לבדיקות ולטיפולים בתדירות דו שבועית. ק' נוטלת תרופות לדיכוי מערכת החיסון כדי למנוע את דחיית הכליה המושתלת. בשל כך, היא פגיעה לחיידקים ולוורוסים. כל פעם שעולה לה החום, היא צריכה להגיע בדחיפות לחדר מיון. ק' מטופלת אף היא במכון לנפרולוגיה של הילד בשערי צדק. גם במקרה שלה, עיכוב בהגעה לבית החולים מסכן את חייה.

העתק מסמך רפואי של ק"א מצורף ומסומן ע/2.

8. העותר 3, א"צ, בן 10, חולה באפילפסיה עמידה לתרופות, המתבטאת בפרוסים קשים המשפיעים על פעילות המוח כולו ומלווים באובדן הכרה ובנפילות פתאומיות. בתחילת אוגוסט עבר השתלת קוצב מוחי. א' לוקה בפיגור התפתחותי גלובלי, פיזי וקוגניטיבי. הוא מטופל במחלקה הנורולוגית של הילד בבית חולים שערי צדק. מצבו מחייב מעקב רפואי הדוק, בדיקות תכופות ונגישות מיידית ומהירה לבית החולים.

העתקי המסמכים הרפואיים של א"צ מצורפים ומסומנים ע/3.

9. העותרת 4, ו"ר, בת שנתיים, סובלת ממום מוחי מולד (Dandy walker syndrome) ומבעיות נלוות, בהן הצטברות יתר של נוזלים במוח, לחץ תוך גולגולתי וכשל קשה בגדילה. במאי 2024 הוחדר למוחה נקז (שאנט) שיש להחליפו מעת לעת. ו' נזקקת לבדיקות ומעקבים תכופים, מתאשפזת לפרקים, וכשמצבה מידרדר יש להבהילה לחדר מיון. היא מטופלת במחלקות הנורולוגית של הילד ונירורירורגית בבית החולים הדסה עין כרם.

העתקי המסמכים הרפואיים של ו"ר מצורפים ומסומנים ע/4.

10. העותרת 5, נ"נ, בת שמונה, סובלת מאיחור התפתחותי גלובלי ומשיתוק, כישלון בשגשוג בגדילה (FTT) וממחסור בחמצן בשעות הלילה. היא מוזנת באמצעות צינור האכלה לקיבה, ונוזקת תדיר לשאיבת ליחה (סאקשן). נ' משולבת במסגרת חינוכית טיפולית בוואדי אל-ג'וז. היא נחנקת בהסעות ממושכות ומקיא על עצמה. בשל התמשכות הנסיעה למוסד החינוכי מאז תחילת המלחמה, והעדר סייעת רפואית בהסעה שתבצע לה סאקשן, אביה מסיע אותה בעצמו.

העתקי המסמכים הרפואיים של נ"נ מצורפים ומסומנים ע/5.

11. העותר 6, א"א, בן 16, חולה בסרטן עצמות ששלח גרורות לריאה. הוא מקבל טיפולים כימותרפיים פעם או פעמיים בשבוע, ונדרש לביקורות ולמעקבים תכופים. מסמכיו הרפואיים קובעים כי בכל הידרדרות במצבו עליו להגיע במהירות לבית החולים, וכי בשל התרופות לדיכוי מערכת החיסון שהוא מקבל, "כל עליית חום עשויה להוות אירוע מסכן חיים". בימים האחרונים א' אושפז בגלל תופעות לוואי לטיפול הכימותרפי. ההמלצה לאשפוז נבעה ממשך ההגעה הממושך מביתו בכפר עקב לבית החולים. הוא מטופל במחלקה להמטואונקולוגיה של הילד בבית החולים הדסה עין כרם.

העתקי המסמכים הרפואיים של א"א מצורפים ומסומנים ע/6.

12. העותר 7, ב"ס, בן 56, חולה לב וחולה באי ספיקת כליות חריפה וכרונית. הוא נזקק לטיפול דיאליזה שלוש פעמים בשבוע.

העתק המסמך הרפואי של ב"ס מצורף ומסומן ע/7.

13. העותרת 8, המוקד להגנת הפרט, היא עמותה אשר שמה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות ולקיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת אנשים שזכויותיהם נפגעו.

14. העותרת 9, האגודה לזכויות האזרח בישראל, היא ארגון זכויות האדם הוותיק בישראל, העוסק בין היתר בהגנה על זכויות תושבי ירושלים המזרחית לחופש התנועה, לחיים, לבריאות ולחינוך.

15. המשיב 1, תנ"צ עירן לוי, מפקד על כוחות מג"ב הפועלים בעוטף ירושלים, ובין היתר אחראי למדיניות הפעלת המחסומים שהוצבו לאורך גדר ההפרדה.

16. המשיבה 2 הנה מפקדת מג"ב עוטף ירושלים, בה עובדים מי שהשיבו לפניית העותרים. היא משיבה לעתירה זו, בין היתר, משום שבעתירה נדרשים סעדים מערכתיים, שאינם תלויים בזהותו של המשיב 1, המתחלף מעת לעת, ובמידת רצונו הטוב לסייע לתושבים חולים, כמו גם בזהותם העתית של אחרים המשרתים במפקדה.

העובדות הצריכות לעניין

17. עשרות אלפי תושבי קבע ואזרחים ישראלים מתגוררים בשכונת כפר עקב, שכונה בצפון מזרח ירושלים בתחומה המוניציפלי של העיר. בהעדרם של נתונים שאוספות רשויות מוסמכות, מספרם המדויק של תושבי כפר עקב אינו ידוע, אך בהתאם לאומדן שביצע בשנת 2017 מכון ירושלים למחקרי מדיניות, המתבסס על נתוני מערכת החינוך, מספר תושבי הקבע בשכונה הגיע בשנה זו ל-88,000 (אחמד אסמר, דו"ח כפר עקב, מכון ירושלים למחקרי מדיניות (2018), עמ' 18). מאז מספרם האמיר.

18. בניית גדר ההפרדה בשנים 2005-2007, והקמת מחסום קלנדיה החוצץ בין השכונה לירושלים, יצרו מציאות ייחודית: רבבות תושבי קבע ואזרחים נאלצים לעבור בידוק ולחצות מחסום מדי יום בדרכם לעיר אשר בשטחה הם חיים, ושזיקתם אליה הדוקה: מרבית תושבי כפר עקב עובדים בירושלים, אלפי תלמידים מתחנכים במוסדות החינוך בה, חולים מטופלים במרפאות ובבתי חולים ירושלמיים, קרובי משפחתם מתגוררים בה, וירושלים שמעבר לגדר מספקת להם שירותים ממשלתיים ועירוניים שונים, שירותי רווחה, דת, קניות ופנאי.

19. השלמת בניית הגדר והקמת המחסומים המונעים מעבר חופשי של התושבים אל העיר לוו בהתחייבויות שלטוניות כי מרקם החיים של תושבים אלה לא ייפגע (ראו: החלטת ממשלה מס' 3783 **"היערכות משרדי הממשלה בנושא 'עוטף ירושלים' והטיפול באוכלוסיה במרחב ירושלים כתוצאה מהקמת הגדר"** (10.7.2005)). עתירות שהוגשו לבית המשפט הנכבד נגד הקמתה של גדר ההפרדה והתוואי שבו היא עוברת, בין היתר מטעמים של פגיעה במרקם החיים של התושבים שנותרו מעבר לה בשל ניתוקם ממקורות עבודה, חינוך, רפואה, מסחר ושירותים, נדחו (בג"ץ 5488/04 **מועצה מקומית אלראם נ' ממשלת ישראל** (13.12.2006) (להלן: **בג"ץ אלראם**); בג"ץ 6193/05 **ועד תושבי ראס ח'מיס נ' הרשות המוסמכת עפ"י חוק להסדר תפיסת מקרקעים** (25.11.2008), העוסק במחסום מחנה פליטים שועפאט). דחייתן התבססה, בין היתר, על התחייבות המדינה לפיה היא נערכת לספק מענה לפגיעות במרקם החיים של התושבים עקב בניית הגדר. בית המשפט קבע, כי המסקנה לפיה תוואי הגדר מקיים את מבחן המידתיות במובן הצר, מבוססת על ההנחה כי החלטת הממשלה בדבר הטיפול באוכלוסייה במרחב ירושלים כתוצאה מהקמת הגדר תיושם על ידי כל הגורמים הנוגעים בדבר (**בג"ץ אלראם**, פסקה 59).

20. באוקטובר 2023, עם תחילת המלחמה, נסגר מחסום קלנדיה לחלוטין. הוא נפתח אחרי שבועיים, במתכונת פעולה מצומצמת. אף הדרך מכפר עקב למחסום חיזמא, מחסום גדול נוסף בעוטף ירושלים, דרכו נכנסים לעיר תושבי התנחלויות ואשר תושבי כפר עקב עושים בו שימוש תדיר במטרה לווסת את העומס במחסום קלנדיה, נחסמה סמוך לכפר ג'בע. תחילה הוצב בה שער צהוב, שנפתח ונסגר לסירוגין ללא התראה, ומספר שבועות לאחר מכן הוא הומר בחסימת קבע. תושבים מדווחים, שכל יציאה לירושלים עשויה להפוך למסע חתחתים שמשכו עלול להגיע לשעתיים, שלוש ויותר.

21. בשל מגבלות התנועה החמורות שהוטלו על תושבי כפר עקב, והשלכותיהן הקשות על חיי היום יום וזכויות האדם שלהם, הגישו הח"מ ביום 6.11.2023 עתירה, שתבעה להשיב את דפוס פעילות מחסום קלנדיה למתכונת שנהגה לפני המלחמה (בג"ץ 8026/23 **אבו חלף נ' מפקד מחוז ירושלים** (להלן: **בג"ץ 8026/23**)). העתירה התייחסה אף לחסימה בג'בע, המערימה מכשולים על מי שמבקש להיכנס לעיר דרך מחסום חיזמא.

22. במסגרת ההליך בבג"ץ 8026/23 עלה הצורך בכינון מנגנון לחציה דחופה של המחסום במקרים הומניטאריים, רפואיים ואחרים. כבר בדיון הראשון בעתירה, שהתקיים ביום 8.1.2024, עמדה כב' השופטת ברק-ארז על כך שנדרש מענה למקרי דחק אשר אינם כרוכים בהכרח בפינוי באמבולנס. היא חזרה על הדברים בדיון שהתקיים ביום 18.7.2024. אולם מענה כזה לא ניתן, והמשיבים שם אף הודיעו כי אין להם כל פתרון "לתושבים המבקשים לעבור את המעבר

בדחיפות, בלי להסתייע באמבולנס" (עדכון מדינה בבג"ץ 8026/23 מיום 12.12.2024, בפסקה 24).

23. דיון נוסף בעתירה זו נקבע ליום 7.4.2025. אלא שביום זה התקיים בבית המשפט הדיון בהמשך כהונתו של השר לביטחון לאומי והדיון נדחה. המועד החדש שנקבע לו הוא 1.12.2025. בקשת העותרים להקדמת הדיון מיום 26.5.2025, שלוותה בעדכון על הגבלות התנועה הקשות שממשיכות למרר את חיי התושבים בכל היבט של הקיום למעלה מ-20 חודשים, לא הועילה. כב' הרשמת מורן יחב קבעה, כי "בהינתן נימוקי הבקשה, היומן מתבקש לעשות מאמץ על בסיס מקום פנוי...." (החלטה מיום 5.6.2025). אולם כזה, ככל הנראה, לא נמצא עד היום.

העתק הבקשה להקדמת הדיון מיום 26.5.2026 (ללא נספחיה) מצורף ומסומן ע/8.

העתק החלטת הרשמת מיום 5.6.2025 מצורף ומסומן ע/9.

24. הגבלות התנועה הקשות המוטלות על תושבי כפר עקב בעיני עומדות, ובשבועות האחרונים הן אף החמירו. הטרמינל הרגלי נסגר לחלוטין ב-21:00 ושב ונפתח רק ב-06:00 למחרת. התור בהמתנה לבידוק משתרך לאורך עשרות מטרים רבים. מספר פעמים בחודש האחרון נסגרו מחסום קלנדיה והחסימה בג'בע במקביל, ללא כל התרעה, והתושבים מצאו עצמם, שוב, בכלא אחד גדול.

תצהירו של מר מהנד ענאתי מן האגודה לזכויות האזרח ותושב כפר עקב מצורף.

25. צמצום שעות פעילות מחסום קלנדיה, סגירה חלקית של מסלוליו, סגירת המעברים בקלנדיה ובג'בע כליל וחוסר הוודאות פוגעים ברבבות תושבי השכונה כולם, אך השלכותיהם חמורות ובלתי נסבלות במיוחד כאשר מי שמבקשים לצאת לירושלים הם קטינים ובגירים חולים מאוד, חלקם במחלות מסכנות חיים, הנדרשים להגיע לטיפול רפואי חיוני ותכופים, לחדרי מיון ולמסגרות טיפוליות אחרות. בין העותרים יש מי שנזקק לטיפול דיאליזה תכופים, לטיפולים כימותרפיים הניתנים בתדירות של פעם עד פעמיים בשבוע, לטיפולים מצילי חיים לניקוז נוזלים המצטברים במוח. יש בהם ילד שחולה באפילפסיה קשה עמידה לתרופות, וילדה משותקת הנזקקת לחמצן. אצל חלקם מצויים המסמכים הרפואיים שעוכב בהגעה לבית החולים מסכן את חייהם.

26. בימים רגילים, הדרך לבתי החולים בירושלים אורכת לכל היותר חצי שעה. מאז תחילת המלחמה משך הנסיעה כאמור ריבע וחימש את עצמו. כך מתאר זאת אביהן של העותרות 1 ו-2, החולות במחלה רב מערכתית בעטיה, בין היתר, קרסו כליותיהן:

"לגור בשכונה שממוקמת מאחורי מחסום זה קשה תמיד, אבל מאז המלחמה המצב הפך לבלתי נסבל. העומס במחסום קלנדיה מטורף, והדרך לחיזמא נחסמה במחסום נוסף ליד ג'בע. כמה פעמים לקח לנו כמעט שלוש שעות להגיע לשערי צדק, כשהילדה בוערת מחום וסובלת ואני יודע שאני חייב להגיע איתה דחוף ביותר לחדר מיון.

באחת הפעמים שנתקענו במחסום ג'בע צלצלתי למשטרה, למוקד 100. הסברתי להם שאני חייב להגיע מהר לחדר מיון בגלל שאני מסיע ילדה מאוד חולה. אמרתי להם שיש לי אישורים רפואיים, ושכתוב בהם שאיחור בהגעה לבית החולים עלול

לסכן את החיים שלה. ביקשתי שיעזרו לי. השוטר ענה לי שהוא לא יכול לעשות כלום בגלל המצב הביטחוני".

27. העותר 6, א"א, הוא נער בן 16, שחולה בסרטן עצמות גרורות, אוסטיאוסרקומה. הוא מקבל טיפולי כימותרפיה בתדירות גבוהה. אמו מעידה:

"א' מטופל במרכז הרפואי הדסה עין כרם, ומקבל טיפולים כימותרפיים תכופים ואגרסיביים, פעם או פעמיים בשבוע. בבדיקות הדמיה שבוצעו לו באחרונה נמצאו ממצאים מחשידים לגרורות בריאה. לצערנו החשד התממש. ביופסיה אישרה שהסרטן התפשט לריאות. מצבו קשה במיוחד כי הוא לא מגיב לטיפול תרופתי, לכן הוחלט על ניתוח לכריתת רגל ימין שלו. הניתוח צפוי להתבצע במהלך חודש ספטמבר השנה.

א' מאושפז עכשיו בהדסה בגלל תופעות לוואי לטיפול הכימותרפיה. הוא חלש מאוד ומקיא הרבה. אם יוכלנו להגיע במהירות לבית החולים לא היו מאשפזים אותו. אבל בגלל שאנחנו גרים בכפר עקב, ונסיעה לבית החולים עשויה להיות מסע ארוך ומטלטל, שיכול להימשך המון זמן, הרופאים שלו העדיפו להשאיר אותו באשפוז".

תצהירי העותרים ובני משפחתם מצורפים.

28. בשל מצוקתם העזה של החולים ובני משפחותיהם, ובשל הצורך בהגעה מהירה לבתי חולים, התיר קודמו של המשיב 1 בתפקיד, תנ"צ עמרם נידם, לחולים הנדרשים להגיע למסגרות רפואיות ולבני משפחתם המסיעים אותם להיכנס לירושלים דרך מחסום אל-ג'יב הסמוך למחסום קלנדיה ולגבעת זאב, אשר המעבר בו מותנה באישור מראש, ובהוספת שמם של הנוסעים לרשימת המותרים במעבר. ההיתרים ניתנו במהלך המלחמה, ותנ"צ נידם אף הצהיר על כך בדיון שנערך בבג"ץ 8026/23 ביום 18.7.2024 (עמ' 13 לפרוטוקול הדיון).

29. במסגרת פגישה שקיימו הח"מ ביום 11.9.2024 עם תנ"צ נידם במחסום קלנדיה, בהוראת בית המשפט ובניסיון לקדם את רווחת תושבי כפר עקב אשר תקועים מדי יום שעות בהמתנה לחציית מחסומים, התחייב תנ"צ נידם להמשיך לספק לחולים אישורי מעבר במחסום זה. ואכן, התחייב והוציא לפועל. בעקבות הפגישה קיבלו למעלה מעשרה חולים ובני משפחותיהם אישור לעבור באל-ג'יב.

30. על התחייבות זו חזרו המשיבים בבג"ץ 8026/23 בהודעת עדכון מטעמם שהוגשה בדצמבר 2024. בסעיף 27 להודעת העדכון, שהתייחס להעדר מענה לחציה דחופה של המחסום, נכתב כך:

"... ממ"ר עוטר ירושלים נותן מענה למקרים הומניטריים שונים, בדרך של מתן אישורים פרטניים לעבור במעבר אל-ג'יב הסמוך למעבר קלנדיה. בכלל זה, ניתנו אישורים לחולים הנדרשים להגיע לבתי חולים, לצורך טיפולים חוזרים" (עדכון המדינה בבג"ץ 8026/23 מיום 12.12.2024).

31. אלא שמדיניות זו, והכוונות הטובות שבבסיסה, התפוגגו כליל עם כניסתו לתפקד של מפקד מג"ב עוטר ירושלים הנוכחי, המשיב 1, בינואר 2025. בקשות שנשלחו אליו לאישור מעבר באל ג'יב שכבו חודשים ללא מענה. נדרשו תזכורות חוזרות ונשנות עד שהגיע לבסוף הסירוב להתיר לחולים קשים ולבני משפחותיהם, המסיעים אותם, מעבר במחסום.

הפניות למשיבים עובר להגשת העתירה

32. ביום 27.1.2025 פנו הח"מ לתנ"צ נידם, אשר ככל הנראה כבר עזב את תפקידו, בשמו של ו"א, אז בן שש, החולה באי ספיקת כליות כרונית. ו' עבר השתלת כליה, ונדרש להגיע לבדיקות וטיפולים בשערי צדק פעמיים בשבוע. תנ"צ נידם התבקש לתת לילד ולהוריו אישור מעבר באל-גיב. לפנייה צורפו מסמכים רפואיים, אשר קבעו כי אי הגעה למעקב "עלולה לגרום לאיחור באבחון מצבים העלולים לסכן אותו ואת תפקוד הכליה המושתלת".

העתקי הפניה מיום 27.1.2025 והמסמכים הרפואיים הנלווים לה מצורפים ומסומנים ע/10.

33. ביום 12.2.2025 פנו הח"מ למשיבים בבקשה לאישור מעבר באל-גיב לילד נוסף, פ"א, אז בן שמונה, שסובל אף הוא מאי ספיקת כליות וטופל בדיאליזה שלוש פעמים בשבוע. אף לפנייה זו צורפו המסמכים הרפואיים הנדרשים, והוזכרה בה הפניה הקודמת בעניינו של ו"א, שלא זכתה למענה. יום לאחר מכן התקבלה התגובה לפיה הפניה הועברה למפקד מג"ב עוטף ירושלים.

העתק הפניה מיום 12.2.2025 מצורף ומסומן ע/11.

העתק מענה מפקדת העוטף מיום 13.2.2025 מצורף ומסומן ע/12.

34. ביום 26.2.2024 נשלחו פעם נוספת מסמכיו של הילד א', לאחר שנטען "שהתמונות לא קריאות וברורות" (צילום תעודות הזהות של ההורים וצילום רישיון הרכב בו הוא מוסע לבית החולים). בימים 5.3.2025, 25.3.2025 ו-7.4.2025 נשלחו תזכורות לפנייה. ביום 10.4.2025, בעקבות שיחת טלפון עם מפקדת העוטף, בה נטען שאין התאמה בין המסמכים לפרטי הנהגים ברכב, נשלחו המסמכים בשלישית. בימים 10.5.2025 ו-22.5.2025 נשלחו תזכורות נוספות, אשר באחרונה שבהן עדכנו הח"מ כי בזמן החולף הילד ו"א עבר השתלת כליה, ונדרש עבורו אישור מעבר דחוף. ביום 27.5.2025 התקבלה תשובת המשיב 1, באמצעות ראש לשכתו, לפיה הפניה בעניינו של ו"א לא טופלה, לכאורה בשל חוסר במסמכים נדרשים, ואילו הפניה בעניינו של הילד פ"א טופלה, אך "אינה מאושרת".

העתקי התכתבויות הדוא"ל עם מפקדת מג"ב עוטף ירושלים מצורפים ומסומנים ע/13.

העתק מענה מפקדת מג"ב מיום 27.5.2025 מצורף ומסומן ע/14.

35. ביום 28.5.2025 הגיבו הח"מ לתשובת המשיבים מיום 27.5.2025, שלחו שוב את המסמכים בעניינו של ו"א אף שאלה נשלחו מספר פעמים זה מכבר, ותבעו נימוק לסירוב לאפשר מעבר באל-גיב למשפחת הילד פ"א, כך שניתן יהיה לערער עליו.

העתק תכתובת הדוא"ל מצורף ומסומן ע/15.

36. ביום 9.6.2025 התקבלה תשובתה של סמ"ר ש"כ, ראש לשכתו של המשיב 1, לפיה "מעבר אל גיב הינו מעבר בג"צ אשר רשאים לעבור בו תושבי נבי סמואל, חלאילה, ושכונת קלנדיה", וכי "הנ"ל מתגורר בכפר עקב, ולכן לא עומד בקריטריונים". עוד הוסיפה סמ"ר כ' כי "אמו של החולה תושבת ישראל ורשאית לעבור בשאר מעברי עוטף י-ם כמו מעבר חיזמא ומעבר קלנדיה". למענה צורף מכתב מיום 21.4.2025, שתכניו זהים, אך הוא לא הגיע לידי העותרים.

העתק המענה מיום 9.6.2025 מצורף ומסומן ע/16.

37. תשובה זו אינה נכונה. אכן, במחסום אל-ג'יב עוברים פלסטינים תושבי השטחים שגדר ההפרדה וחסימות כבישים צה"ליות קטעו את שגרת חייהם, בהם תושבי נבי סמואל, שזו דרכם היחידה להגיע לרמאללה ולכפרים בצפון מערב ירושלים, תושבי הכפר אל-ג'יב שהגדר ניתקה מאדמתם ותושבי שכונת חלאילה השייכת לו. אולם הם אינם היחידים. דרך מחסום זה עוברים גם עובדי או"ם, רופאים תושבי ישראל שעובדים בבתי חולים בירושלים, עובדי עירייה, סטודנטים באוניברסיטה העברית וחולים שקיבלו אישור מעבר. עד אוקטובר 2023 עברו בו גם פלסטינים בעלי היתר עבודה בהתנחלות גבעת זאב (ראו: מחסום watch "מעבר אל-ג'יב"; הצהרתו של מפקד מג"ב עוטף ירושלים בדיון בבג"ץ 8026/23, בשולי עמ' 13 לפרוטוקול).

38. בשל כך פנו הח"מ למשיב 1 שוב ביום 17.6.2025. במכתב פורטה השתלשלות הדברים בעניינם של שני הילדים החולים, הוזכר שהסירוב לאפשר לחולים מעבר באל-ג'יב סותר התחייבויות שנתנה המדינה לבית המשפט בעתירות שתקפו את תוואי גדר ההפרדה לפיהן מרקם החיים התקין של התושבים לא ייפגע, כמו גם את התחייבויותיו לבית המשפט ולעותרים של מפקד מג"ב עוטף ירושלים הקודם, והתריעו כי אם לא יינתנו אישורי המעבר במחסום אל-ג'יב הן ייאלצו לפנות לערכאות.

העתק הפניה לתנ"צ עירן לוי מיום 17.6.2025 מצורף ומסומן ע/17.

39. בעקבות זאת, התקבלה ביום 26.6.2025 תשובת נצ"מ חן ירחמיאל, סממ"ר (סגן מפקד מרחב) עוטף ירושלים, לפיה הבקשות נבחנו שוב, וכי "לאור הנסיבות המתוארות בפניה החלטנו לאשר המעבר למשך חצי שנה".

העתק תשובת סממ"ר עוטף ירושלים מיום 26.6.2025 מצורף ומסומן ע/18.

40. ביום 7.7.2025 נשלחה למשיבים בקשה נוספת לאישור מעבר במחסום אל-ג'יב, עבור העותרות 1 ו-2. גם הפעם צורפו לפניה מסמכים רפואיים התומכים בה, כמו גם תעודות הזהות של ההורים המסיעים אותן לבית החולים ורישיון הרכב שבו הן מוסעות.

העתק הפניה מיום 7.7.2025 מצורף ומסומן ע/19.

41. ביום 15.7.2025 נשלחה תזכורת לפנייה, ועמה בקשה שלא לגרור את הנושא שוב חודשים ארוכים. ביום 16.7.2025 נשלחו למשיבים שוב מסמכים שונים, לגביהם נטען שהגיעו לא ברורים. אולם תחת להעניק את אישור המעבר המיוחל, וכמו לא הותר מעבר באל-ג'יב לילדים חולים שבועיים וחצי קודם לכן, חזרו המשיבים לסירובם העיקש. ביום 3.8.2025 התקבלה תשובתו של אותו נצ"מ ירחמיאל, סממ"ר עוטף ירושלים, לפיה מעבר אל-ג'יב הוא "מעבר בגצי לטובת תושבי חלאילה אל-ג'יב בלבד, תושבי כפר עקב עוברים דרך מעבר קלנדיה. הבקשה לא מאושרת".

העתק המענה של נצ"מ ירחמיאל מצ"ב ומסומן ע/20.

מכאן עתירה זו.

הטיעון המשפטי

42. ההגבלות הניכרות בפעילות מחסום קלנדיה; הצבת מחסום נוסף בדרך למחסום חיזמא; ופגיעתן הקשה בזכויות האדם של רבבות בני אדם, תושבי קבע ואזרחים בישראל, השמורות להם גם בעת מלחמה, בפרט כזו הנמשכת כבר קרוב לשנתיים – אינם מעניינה של עתירה זו. כאמור, עתירה אחרת מונחת בפני בית המשפט. העתירה הנוכחית עוסקת בזכותם לחיים, לבריאות, לחופש תנועה ולכבוד של קטינים ובגירים החולים במחלות קשות, חלקן מסכנות חיים, הנדרשים לטיפול דיאליזה וכימותרפיה תכופים, לבדיקות ולטיפולים במחלקה הנורוכירורגית, לחדרי מיון כשמידרדר מצבם, או להגעה יומיומית למסגרות חינוכיות טיפוליות המשלבות בהן ילדים פגועים מאוד. עניינה של עתירה זו הוא בצורך הדחוף למנוע מהם מסע תלאות מתיש כל אימת שהם יוצאים מהשכונה, ובמתן היתר לעבור במחסום אל-גיב, בדרך שתבטיח שהם יגיעו במהירות לבתי החולים ולמסגרות הטיפוליות. היתר שניתן להם על ידי מפקד מג"ב עוטרף ירושלים הקודם ומסרב ליתן להם המפקד הנוכחי, המשיב 1.

43. סירובם של המשיבים לעשות כן לוקה בשרירותיות, חותר תחת חובת ההגינות המנהלית, אינו סביר ואינו מידתי. ככל שהופעל שיקול דעת כלשהו הוא שגוי ולקוי, ודינו להיפסל.

המדיניות אינה סבירה

44. חובותיה של רשות לנהוג בסבירות, בהגינות ובתום לב הן מאבני היסוד של המשפט המינהלי. הטלת חובות אלה נועדה למנוע שרירות, ולהגן על הפרט מכוחה העצום של הרשות השלטונית. מטרתן היא, בין היתר, להגן על זכויות אדם. חובת הסבירות נועדה להבטיח כי הרשות שקלה את כל השיקולים הדרושים למתן החלטתה, וכי איזנה ביניהם כהלכה (בג"ץ 389/90 **דפי זהב נ' רשות השידור**, פ"ד לה(1) 421 (1980). חובת ההגינות נועדה לשמש, בין היתר, "בלם לכוח ורסן לעוצמה" (בג"ץ 164/97 **קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ**, פ"ד נב(2) 289, 368 (1998)).

45. חובות אלה חולשות על תחום הפעלת שיקול הדעת של הרשות בעת קבלת החלטותיה (יצחק זמיר **הסמכות המינהלית** כרך ב, 999 (2011)). במסגרת בחינת שיקול הדעת נבחנות, בין היתר, התשתית הראייתית שעליה התבססה הרשות, האיזונים שערכה עובר להחלטתה, הימנעות מניגוד עניינים ומשקילת שיקולים זרים, וההנמקות להחלטתה. ככל שהחלטות הרשות פוגעניות יותר כך נדרשת הקפדה יתרה, דווקנית ונוקשה על האיזונים שהתבצעו בטרם התקבלה; ככל שהפגיעה בזכויות אדם גדולה יותר, כך נדרשת הרשות לאמץ אמת מידה ראייתית מחמירה יותר (בג"ץ 951/06 **שטיין נ' רנ"צ קראדי** (30.4.2006)).

46. מה טעם נתנו המשיבים להחלטתם? במה נבחן מצבן הרפואי של העותרות 1 ו-2 מזה של הילדים ו"א ופ"א, שאף להם סירבו המשיבים ליתן אישור מעבר באל-גיב אך חזרו בהם בעקבות הודעת הח"מ שייאלצו לפנות לערכאות? מה הוביל לשינוי במדיניות שהנהיג מפקד מג"ב עוטרף ירושלים הקודם, תנ"צ נידם, שנתן אישורי מעבר לחולים במחסום זה גם במהלך חודשי המלחמה? האם טרחו המשיבים כלל לעיין במסמכים הרפואיים של העותרות 1 ו-2 לפני שסורב מעברן באל-גיב, ואיזה משקל הם נתנו לקביעת הרופאה המטפלת בהן שעוכב בהגעה לבית החולים מסכן את חייהן? על התעלמות משיקולים רלבנטיים כבר נקבע, כי "התעלמות מוחלטת משיקול ענייני היא תמונת ראי של היזקקות לשיקול זר – שמשמעותה היא התחשבות

בטיעון שהיה צריך להתעלם ממנו כלילי" (דפנה ברק-ארז **משפט מנהלי**, כרך ב 727, הי"ש 13 (2010) (להלן: **ברק-ארז**)).

47. למשיבים ניתנה הסמכות והאחריות להפעיל את המחסומים בעוטף ירושלים. מתן אישור לעותרים ושכמותם לעבור במחסום אל-ג'יב היא סמכות שבשיקול דעת, ומוטלת עליהם חובה מתמדת להפעילו. המשיבים אינם רשאים לנמק סירובם בטענה כללית שהמחסום מיועד לפלסטינים תושבי שטחים. זאת הן בשל כך שטענה זו אינה נכונה, כאמור בחלק העובדתי לעתירה, ובפרט בשל כך שהם אינם רשאים לקבל את החלטותיהם על סמך מדיניות כללית, ללא בחינת מקרים פרטניים, תוך התעלמות מוחלטת מהנסיבות בגינן התבקש מעבר זה ומהראיות התומכות בהן (**ברק-ארז** כרך א, 201; בג"ץ 297/82 **ברגר נ' שר הפנים**, פ"ד ל"ז (3), 29 (1983). כבר נפסק, כי –

"חובתו של כל בעל סמכות מינהלית להפעיל שיקול דעתו ממקרה למקרה, ולהכיר בחריגים לכללים ולהנחיות קבועות כאשר הנסיבות מצדיקות זאת" (בג"ץ 7052/03 **עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, פ"ד סא(2) 202, בפסקה 73 (2006)).

וכן:

"... והרי מדיניות נעדרת חריגים כמוה כמכונת-מספים בלא שמן לְהִסְיָכָה. מה זו האחרונה לא תפעל ותישרף במהרה, כן דין המדיניות" (בג"ץ 3648/97 **סטמקה נ' שר הפנים**, פ"ד נג(2) 794, בפסקה 84 (1999)).

48. כאשר הפעלת הסמכות נדרשת להגנה פוזיטיבית על זכויות המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – לחייו של אדם, לגופו ולכבודו – לחובה להפעיל שיקול דעת יש ממד חוקתי (**ברק ארז** כרך א, 216). אלה הן אותן הגנות בדיוק שמבקשים עתה לעצמם העותרים ושכמותם.

המדיניות אינה מידתית

49. בהתאם, הסירוב לאפשר לחולים קשים להגיע לירושלים במחסום שמאפשר מסלול חלק ומהיר, אף אינו מידתי. אכן, על אף מעמדן החוקתי של הזכויות הנפגעות כאן לחיים, לבריאות, לחופש תנועה ולכבוד, זכויות אדם אינן מוחלטות, והן נתונות להגבלות מקום שיש צורך לאזן אל מול אינטרסים וערכים חברתיים חיוניים סותרים. אלא שהמשיבים לא הציגו תכלית ומטרה כלשהן לסירובם העיקש, זולת היצמדות למדיניות שכאמור אף היא פרוצה.

50. גם אם טמונות בסירוב לאפשר לחולים קשים תושבי כפר עקב לעבור באל-ג'יב מטרה ותכלית נעלמות כלשהן, בחינת הלגיטימיות שבפגיעה בזכויות חוקתית נסבה על מידתיות הפגיעה, ועל השאלה האם היא אינה עולה על הנדרש. רק אם שלושת מבחני משנה אלה מתקיימים ניתן לומר כי האמצעי שננקט על-ידי הרשות השלטונית בהגשמת מטרותיו הוא מידתי (בג"ץ 2056/04 **מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל**, פ"ד נח(5) 807, פסקאות 40-42 (2004) (להלן: **עניין בית סוריק**)).

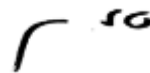
51. ספק אם המשיבים נתנו דעתם לכל אלה. אולם בין אם עשו כן ובין אם לאו, החלטתם אינה מידתית. בהעדר תכלית ברורה לא ניתן לבחון את מבחן הקשר הרציונלי. עם זאת, ברי כי הפגיעה הקשה שנגרמת מהסירוב לתת אישורי מעבר באל-ג'יב לאנשים חולים מאוד,

שמשמעותו היא שליחתם למסע ייסורים ממושך בין מחסומים שנסגרים ללא כל התרעה, אינו עומד בחובה לנקוט באמצעי שפגיעתו בזכויות פחותה. כך בכלל, וכך בפרט שאישורים כאלה ניתנו עד לא מכבר, אף במהלך המלחמה. בנוסף, שום תועלת לא תצמח לאיש מהסירוב, זאת להבדיל מהנזק הברור והמוכח שנגרם לבריאותם ולכבודם של העותרים, ואשר עשוי לעלות בחייהם.

52. אף אם יעלו המשיבים באיחור טענה העוסקת בימים המתוחים ובביטחון, ביטחון המדינה אינו מושג קסם הגובר על פגיעה בלתי מידתית בזכויות האדם ואינו שולל התערבות שיפוטית (עניין **בית סוריק**, בפסקה 46). הפגיעה הקשה, הבלתי מידתית בזכויות האדם של בני אדם חולים מאוד, שכל חטאם הוא מוצאם ומקום מגוריהם, והנזק העצום והמתמשך הנגרם להם מהפעלת שיקול דעת מינהלי לקוי, מחייבים התערבות במדיניות המשיבים.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי, ועם קבלת תשובת המשיבים להפכו למוחלט.

19 באוגוסט 2025

טל חסיין, עו"ד

מאיוסא אבו סאלח אבו עכר, עו"ד

ב"כ העותרים